

samotné, a proto se v této části zaměřuji na to, jak antiglobalizační hnutí konstruuje oponenty s využitím genderových stereotypů. Ostatní teorie jsou také nosné pro vysvětlení dalších aspektů antiglobalizačního hnutí a dále diskutuji, v čem se jim česká empirická data blíží a v čem je naopak vyvracejí či rozšiřují.

Kapitola šestá Metoda výzkumu

Můj přístup lze charakterizovat jako převážně kvalitativní výzkum podle Hendla [1997] a Dismana [1993], navíc využívám v analýze alternativních médií některé kvantitativní techniky. Zkoumám způsobem, který by se dal označit za dialog mezi empirickými daty a stávajícím sociologickým věděním [Konopásek 1995]. Nejde o čistou indukci ani dedukci, do terénu nepřicházím nepoznamenaná teoriemi, ale na druhou stranu pouze netestuji existující teorie, jde o vzájemnou komunikaci mezi teorií a terénním výzkumem a jejich srovnání. Většinu dat jsem měla již sebraných z předchozích výzkumů [Kolářová 2000; 2004a; 2004b] a v posledních letech jsem spíše studovala teoretické práce a zahraniční studie k tématu. Získávání dalších dat a jejich analýza byla v této poslední fázi ovlivněna již nastudovanými teoriemi. Zejména poznatky z teorie genderu v sociálních hnutích a výsledky nejnovějších zahraničních studií týkajících se genderových aspektů antiglobalizačního hnutí řídily další výběr dat i psaní výsledného textu. Samotná analytická Kapitola sedmá je strukturována ve vzájemné kombinaci toho, co ukázala data, a teoretických nástrojů, které jsem k analýze používala.

Empirický výzkum je založen na sekundární analýze dat z dlouhodobého antropologického výzkumu, do kterého bylo zahrnuto zúčastněné pozorování na uvedených protestních událostech, terénní výzkum českého antiglobalizačního hnutí v letech 2001–2004, 21 hloubkových

textů o globalizaci a také o protestech proti ní. Zkoumala jsem, jak se mluví o globalizaci a jak o genderu a feminismu a zda a jak se to pro-pojuje. Autorství z hlediska genderu jsem sledovala jen ve vztahu k vy-tváření genderového diskursu v hnutí.

Sekundární analýzu dříve sebraného materiálu (polních poznámek, rozhovorů a internetových zdrojů) a nových dat z rozhovorů a médií jsem prováděla pomocí programu Atlas s využitím některých postupů, který uvádí Corbinová a Strauss [1999] a Konopásek [1997]. Jednotlivé doku-menty jsem rozčlenila na pojmy a kategorie pomocí otevřeného kódování. Mezi kódy patřily například: INPEG, taktiky, gender a globalizace, anar-chofeminismus atd. Kódy byly rozčleněny do tzv. rodin (skupiny příbuz-ných kódů). Centrální kategorií se stal kód „gender v protestu“, ke kterému se svými dimenzemi vztahovaly ostatní kategorie. V průběhu analýzy jsem používala techniky na zvyšování teoretické citlivosti, které zabraňují pro-blémům s přechodem od popisné úrovně k teoretické [Corbinová, Strauss 1999: 68]. Velmi se mi osvědčila zvláště technika protikladů, kterou apli-kuji na genderové vztahy tak, že u vybraných činností představím, jak by je prováděla osoba opačného genderu (tzv. *gender reversal*) [Pollock 1987].

Součást zkoumání tvořilo i kvantitativní studium dokumentů. Pomocí kvantitativní obsahové analýzy zaměřené na genderové aspekty podle Lontové [1995] jsem zkoumala časopisy skupin, které byly součástí an-tiglobalizační platformy v roce 2000 (anarchistické časopisy – *Konfron-tace*, *Existence* a *A-kontra*, a jedny socialistické noviny – *Doleva!*). Sledova-la jsem roční období (rok 2000) a zaznamenávala jsem autorství článků dle genderu, kolik prostoru bylo věnováno genderovým nebo ženským tématům, na kolika fotografiích a obrázcích jsou zobrazeni muži a ženy.

Dále jsem se věnovala zkoumání genderových aspektů reprezentace dvou protestních událostí (Praha 2000 a Janov 2001) v českých a brit-ských alternativních médiích (více Kolářová [2004b]).⁴⁰ Porovnávala

⁴⁰ Výběr médií ovlivnil můj studijní pobyt na katedře gender studies ve Velké Bri-tánii, komparativní perspektiva a v té době aktuální publikace o hnutí. Více Kolá-řová [2004b].

jsem britské tiskoviny: *SchNEWS* (od brightonského kolektivu Justice?), *Do or Die* (od Earth First!), české *A-kontra* a *Svobodnou práci* a to jsem doplnila dvěma aktivistickými publikacemi „We Are Everywhere“ (No-tes from Nowhere, 2003) a *On Fire: The Battle of Genoa and the Anti-capitalist movement* (2001, od různých autorů, nejvíce z Británie). Za-měřila jsem se na obsah médií neboli zprávu [Rose 2001] a vizuální obrazy (fotografie, grafiku), protože vizuální stránka je důležitá pro de-finování femininity a maskulinity [Betterton 1987]. Využila jsem obsa-hovou analýzu, protože se hodí pro zkoumání většího počtu obrazů. Pra-covala jsem s devíti kategoriemi: gender, věk, velikost skupiny, stupeň nahoty, barva oblečení, role zobrazovaných, okolí, typ aktivity, přítom-nost policie. Zkoumala jsem 169 obrazů (71 z Prahy, 98 z Janova). K de-tailnější analýze s využitím sémiologické metodologie jsem si vybrala několik obrazů. Uplatnila jsem zde intertextuální čtení, které se dívá na význam určitých obrazů ve vztahu k významu znaků jiných obrazů a širším kulturním a sociálním systémům [Allen 1992: 34; Rose 2001: 88]. Analyzovala jsem obrazy žen v protestu a srovnávala je se zobraze-nými muži, a zkoumala, jaký význam se s nimi pojí.